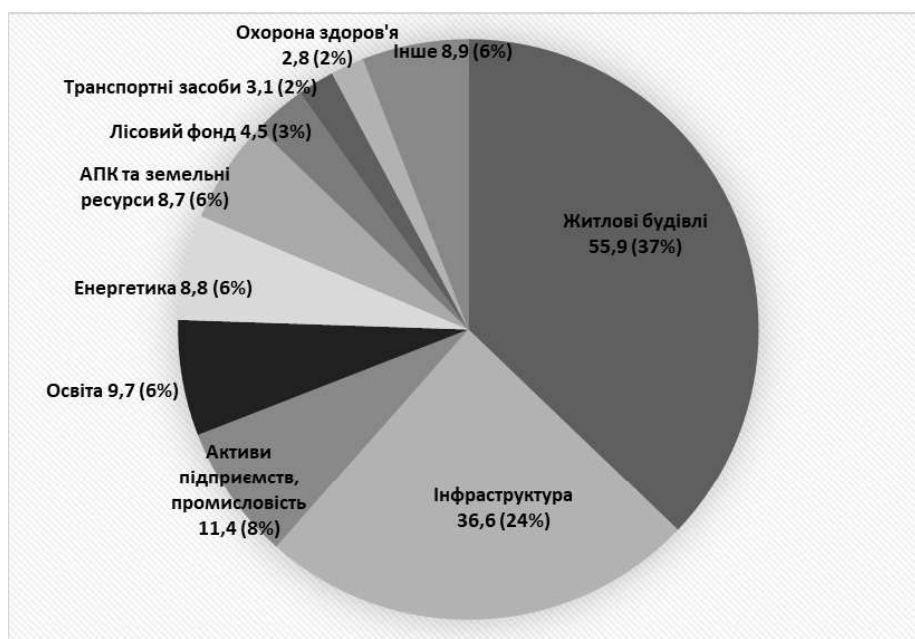


## ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ І ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Надія КОВАЛЬ, к. е. н., доцент  
Білоцерківський національний аграрний університет

**Вступ.** Збройна агресія Російської Федерації завдала і продовжує завдавати значних матеріальних збитків Україні. Інститут Київської школи економіки, який у співпраці з Проектом USAID «Економічна підтримка України» розробляє незалежну методологію аналітичної оцінки пошкоджень інфраструктури та економічних збитків, спричинених агресією Росії, оцінив суму прямих задокументованих збитків, завданих на кінець червня 2023 р. інфраструктурі України у \$150,5 млрд (за вартістю заміщення) [1].

**Результати дослідження.** Як свідчить рис. 1, найбільшу частку прямих збитків складають втрати житлового фонду – 37 %; транспортної інфраструктури (залізничної, авіаційної, портової, дорожнього господарства) – 24 %; активів промислових підприємств (зруйновано чи пошкоджено понад 400 великих та середніх підприємств) – 8 %; закладів освіти (пошкоджено майже 3,4 тисячі закладів освіти), енергетичних об'єктів, сфери АПК та земельних ресурсів (по 6 %) [1].



**Рис. 1. Прямі збитки, завдані інфраструктурі України внаслідок агресії РФ на кінець червня 2023 р., млрд дол.**

Джерело: побудовано за [1].

З метою прискорення відновлення та розвитку регіонів і територіальних громад держава впроваджує різноманітні цифрові інструменти. Проаналізуємо нормативно-правові акти, які унормовують процеси їх функціонування (табл. 1).

Таблиця 1

Нормативно-правові акти, які унормовують процеси впровадження та функціонування цифрових інструментів для прискорення відновлення та розвитку регіонів і територіальних громад

Нормативно-правовий акт	Дата прийняття	Унормування процесів функціонування цифрових інструментів
Постанова КМУ № 326	20.03.2022 р.	Місцевим державним (військовим) адміністраціям та виконавчим органам місцевого самоврядування надано право здійснювати стандартизовану та аналітичну оцінку збитків, завданих збройною агресією РФ.
Постанова КМУ № 380	26.03.2022 р.	Затверджено порядок подання інформаційного повідомлення до Реєстру пошкодженого та знищеного майна. Збір та зберігання таких повідомлень забезпечує Міністерство цифрової інформації за допомогою Єдиного державного вебпорталу електронних послуг (мобільного додатка «Дія»)
Постанова КМУ № 726	24.06.2022 р.	Затверджено порядок реалізації експериментального проекту моніторингу пошкоджень та руйнувань, завданих збройною агресією РФ, за регіонами України. Основою моніторингу є геоінформаційна система. Такий моніторинг необхідний не лише для фіксації збитків, завданих війною, та розрахунку необхідного обсягу коштів для повоєнного відновлення, а й для підготовки судових позовів проти держави-агресора та обґрунтування змін в документах, які визначають державну регіональну політику.
Закон України № 2923-ІХ	23.02.2023 р.	Унормовує питання створення Реєстру пошкодженого та знищеного майна, який є не лише державною базою даних про таке майно, а й інструментом контролю за наданням компенсацій за нього. Відповідно до п. 4 статті 14, Реєстр є геоінформаційною системою, основою якої є дані кадастрів (земельного, містобудівного, природних ресурсів), інших карт (планів). Для збирання інформації до Реєстру можуть використовуватися інформаційні продукти дистанційного зондування Землі, у тому числі космічної зйомки.
Постанова КМУ № 624	13.06.2023 р.	Затверджено порядок ведення Реєстру пошкодженого та знищеного майна, у якому зафіксовано чіткий перелік взаємодій та обміну даними Реєстру з іншими інформаційно-комунікаційними системами, що дозволить спростити процес отримання компенсацій за пошкоджене та знищене житло та зробити його більш зручним.
Постанова КМУ № 381	21.04.2023 р.	Затверджено порядок надання компенсації для відновлення пошкоджених внаслідок збройної агресії РФ об'єктів нерухомого майна з використанням електронної публічної послуги «Відновлення». Для отримання компенсації необхідно: за допомогою мобільного додатка «Дія» подати інформаційне повідомлення про пошкоджене нерухоме майно (житлове приміщення) до Реєстру пошкодженого та знищеного майна; відкрити рахунок у банку-партнері Програми «Відновлення»; подати заяву на компенсацію через Портал Дія; отримати підтвердження про розгляд заяви, огляд пошкодженого майна, внесення даних до Реєстру

**«Фінансові інструменти регіонального розвитку»**

		пошкодженого та знищеного майна комісією при органі місцевого самоврядування та повідомлення про розмір визначеної нею компенсації.
Постанова КМУ № 600	30.05.2023 р.	Затверджено порядок надання компенсацій за знищені об'єкти нерухомого майна. Подання заяв про надання такої компенсації також здійснюється за допомогою мобільного додатка «Дія».

Джерело: складено автором

За даними Укрінформу, на 09.04.2023 р. до Реєстру було внесено інформацію про 36162 постраждалих об'єкта: 27502 будівлі, 8294 приміщення та 366 споруд. 24,4 % з цих об'єктів розташовані в Київській області, 18,2 % – в Донецькій та 11,7 % – в Луганській. Також до Реєстру було внесено 14845 актів обстеження пошкодженого або знищеного майна, переважна більшість яких стосується обстежень, проведених у двох областях: Київській (33,3 %) та Дніпропетровській (23,2%) [2].

Концепцію Єдиної електронної системи управління відбудовою було презентовано на конференції «Цифрові інструменти для відновлення України» 28.10.2022 р. Система побудована за принципом «парасольки» (рис. 2) і об'єднує електронні платформи, які вже успішно функціонують (Prozorro, e-road, Реєстр зруйнованого та пошкодженого майна тощо), та нові модулі, які розробляються у співпраці з органами влади. Мета розробників – «поєднати багато цифрових інструментів в одній екосистемі, в якій «усі бачать все» [3].

Проте згідно з постановою КМУ № 731 від 18.07.2023 р., здійснення моніторингу реалізації планів відновлення та розвитку регіонів може проводитися як на основі Єдиної цифрової інтегрованої інформаційно-аналітичної системи управління процесом відбудови об'єктів нерухомого майна, будівництва та інфраструктури, так і на основі єдиної геоінформаційної системи моніторингу та оцінювання розвитку регіонів і територіальних громад, або ж на основі обох систем паралельно.

Необхідно зауважити, що єдина геоінформаційна система здійснення моніторингу та оцінювання розвитку регіонів і територіальних громад мала бути створена відповідно до п. 5 статті 23 Закону України «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015 р. № 156-VIII. Згідно зі статтею 24 закону, для цілей державної регіональної політики здійснюються такі види моніторингу:

- 1) розвитку регіонів, територіальних громад і функціональних типів територій;
- 2) використання коштів із законодавчо визначених джерел фінансування державної регіональної політики;
- 3) виконання документів стратегічного планування і реалізації державної регіональної політики;
- 4) шкоди регіонам і територіям, завданої збройною агресією проти України.



**Рис. 2. Загальна схема електронної системи управління відбудовою**

Джерело: [4].

Порядок функціонування такої геоінформаційної системи затверджено постановою КМУ від 23.05.2023 р. № 522. Система має стати інструментом, що забезпечує аналітичну обробку інформації для ухвалення обґрунтованих рішень щодо відновлення та розвитку регіонів і територіальних громад та допомагає контролювати ефективність їх реалізації. Програмне забезпечення для функціонування такої системи має бути розроблене та впроваджене до кінця 2023 р. Адміністратором ГІС є Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України.

На думку О. Кубракова, Віце-прем'єр-міністра з відновлення України, геоінформаційна система – одне з ключових цифрових рішень, сучасний і потужний інструмент реалізації державної політики регіонального розвитку [5].

Таким чином, результати аналізу нормативно-правових актів свідчать про зростання ролі цифрових інструментів у процесі державного та регіонального управління, що передбачено Угодою про Асоціацію між Україною та ЄС (розділ 14 «Інформаційне суспільство»), Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки (Оперативна ціль 4 «Розвиток інфраструктури та цифрова трансформація регіонів» стратегічної цілі І); Національною економічною стратегією на період до 2030 року (Напрямок 18 «Цифрова економіка»).

**Висновки.** Вважаємо, що використання цифрових інструментів у процесі відновлення і розвитку регіонів і територіальних громад надає такі переваги:

1) можливість швидкого збору, агрегування, зберігання, узагальнення та аналізу інформації з метою обґрунтування стратегії та планів відновлення й розвитку регіонів та громад;

2) підвищення прозорості і підзвітності у відбудові громад, регіонів та України в цілому, що дозволяє ефективніше використовувати ресурси, запобігає корупції, сприяє підвищенню довіри до органів влади з боку українських та іноземних платників податків, інвесторів та донорів;

3) зручність надання послуг громадянам, покращення комунікації між ними та органами влади, що сприяє розумінню органами влади потреб і запитів громадян, підвищенню якості управлінських рішень, залученню громадськості до процесу управління відбудовою та розвитком територій.

### Список використаних джерел

1. Загальна сума прямих збитків, завдана інфраструктурі України через війну, за підсумками червня 2023 року перевищила \$150 млрд. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalna-suma-pryamih-zbitkiv-zavdana-infrastrukturi-ukrayini-cherez-viynu-za-pidsumkami-cheravnja-2023-roku-perevishhila-150-mlrd/> (дата звернення 13.10.2023 р.)

2. У Реєстрі пошкодженого та знищеного майна - вже понад 36 тисяч об'єктів. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-vidbudova/3694441-u-reestri-poskodzenogo-ta-znisenogo-majna-vze-ponad-36-tisac-obektiv.html> (дата звернення 13.10.2023 р.)

3. Цифрові інструменти для відновлення України. Як забезпечити прозоре і розумне управління відбудовою? URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/tsifrovi-instrumenti-dlya-vidnovlennja-ukrayini-yak-zabezpechiti-prozore-i-rozumne-upravlinnja-vidbudovoju/> (дата звернення 13.10.2023 р.)

4. Єдина електронна система управління відбудовою. Концепція. URL: [https://drive.google.com/file/d/1eAIDsSFB\\_jfcaOtCJSK0Vu-fBVa76qAJ/view?pli=1](https://drive.google.com/file/d/1eAIDsSFB_jfcaOtCJSK0Vu-fBVa76qAJ/view?pli=1) (дата звернення 13.10.2023 р.)

5. Уряд затвердив правила роботи Геоінформаційної системи регіонального розвитку. URL: <https://mtu.gov.ua/news/34337.html> (дата звернення 13.10.2023 р.)